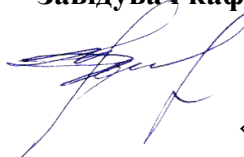

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка

Факультет Історії, бізнес-освіти та права
Кафедра Філософії, політології та психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри

Ю.В. Харченко
«31» серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕТИКА»

для студентів першого бакалаврського рівня вищої освіти

спеціальність: Всі спеціальності першого бакалаврського рівня вищої освіти

форма навчання: Денна та заочна

2020-2021 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Етика» розроблена для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за всіма спеціальностями.

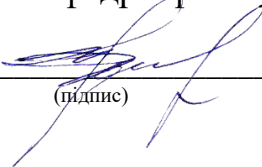
Розробники:

Фабрика А. А., кандидат соціологічних наук, доцент

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри Філософії, політології та психології

Протокол від «31» серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри філософії, політології та психології

(підпис)

Ю. В. Харченко

(прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни Етика для студентів всіх спеціальностей за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. – ЦДПУ імені В. Винниченка, 2020. – 18 с.

© Фабрика А А., 2020 рік
© ЦДПУ імені В. Винниченка,
2020 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: всі	ЗА ВИБОРОМ	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання – не передбачено	Спеціальність: всі	Рік підготовки	
		2-й	2-й
Загальна кількість годин – 90	Освітня програма: всі	Семестр	
		4-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 5	Рівень вищої освіти: <i>бакалавр</i>	Лекції	
		18 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	4 год.
		Лабораторні	
	0- год.	0- год.	
	Самостійна робота		
	56 год.	82 год.	
	Індивідуальні завдання:		
	0 год.		
Вид контролю:			
залік	залік		

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування моральних засад духовного світу особистості, розширення та поглиблення її культурного світобачення, відкриття світу найвищих загальнолюдських духовних цінностей на рівні досягнень сучасної науки.

Завдання:

- визначити місце етики в системі соціально-гуманітарних дисциплін;
- визначити роль моралі у повсякденному житті людини;
- дати розуміння змісту основних категорій етики;
- зорієнтувати студентів у поглядах на добро і зло як на загальні поняття моральної свідомості;
- акцентувати увагу студентів на особливості моралі у суспільстві на етапі формування нових соціально-економічних відносин;

- розкрити перед студентами панораму становлення етичних потреб особистості в історико-філософському аспекті
- засобами етики як навчальної дисципліни, сприяти формуванню високої культури особистості, розуміння і поваги до загальнолюдських та національних цінностей;
- закласти засади розуміння ролі і місця вчителя в системі культурно-етичних відносин.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі **компетентності**:

загальні	інтегральні
Загальні компетентності (ЗК) - здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; - здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; - здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; - здатність бути критичним і самокритичним; - здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); - здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій; - цінування та повага різноманітності і мультикультурності.	Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов (ІК).

Програмні результати навчання (ПРН)

- соціально-гуманітарна ерудованість - визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин (ПРН-1);
- здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання (ПРН-2);
- формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми (ПРН-4);
- давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю (ПРН-5);
- оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему (ПРН-6).

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Етика як філософська дисципліна: предмет, етапи розвитку, основні категорії

Тема 1. Предмет і завдання етики

Етимологія терміну “етика”. “Етика” і “мораль”: спорідненість і різниця у значенні і вживанні термінів.

Аристотель і його внесок у становлення етики як науки.

Поняття моралі. Дві форми моралі: особистісні моральні якості (милосердя, відповідальність, скромність, чесність тощо) і сукупність норм суспільної

поведінки й оціночних уявлень (“не вкради”, “не вбий”, “справедливо”, “порядно”, “доброзичливо” тощо).

Предмет етики і завдання етики. Структура етики. Методологічні принципи етики. Джерела і способи добування етикою емпіричного матеріалу. Мова етики і її співвідношення з мовою моралі.

Взаємозв'язок етики з іншими науками: філософія, загальна соціологічна теорія, соціологія моралі, загальна і соціальна психологія, історія, етнографія, правознавство, богослов'я та інші.

Тема 2. Сутність, специфіка і функції моралі. Походження і історичні типи моралі

Мораль, як соціальний феномен, продукт соціального буття і розвитку, детермінований соціальними умовами.

Мораль, як різновид практично-духовного способу освоєння світу, як спосіб ціннісного орієнтування за допомогою нормативно-імперативного механізму.

Головні соціальні функції моралі: оцінювальна, пізнавальна, виховна, гармонізації людських і суспільних відносин.

Структура моралі як складного полісистемного явища, що включає дві відносно самостійні, але тісно пов'язані сфери: моральна практика і моральна свідомість.

Основні концепції щодо виникнення моралі: релігійні, натуралістичні, соціально-історичні.

Передумови виникнення моралі.

Обряди і звичаї родоплемінного суспільства.

Система моралі Давнього Сходу. Найвідоміші досягнення китайської, індійської, месопотамської та єгипетської цивілізації.

Мораль і звичаї античності як основа сучасної західної цивілізації. Кризові явища моральної системи античності.

Станово-корпоративна мораль Середньовіччя. Мораль епохи Відродження.

Мораль Буржуазного суспільства. Комуністична мораль.

Основні тенденції розвитку моралі у сучасній цивілізації.

Тема 3. Головні етапи розвитку етичної думки

Етичні системи давнього сходу: даосизм, конфуціанство (Давній Китай), джайнізм, буддизм (Давня Індія), іудаїзм (Давня Іудея).

Філософські погляди на мораль Давньої Греції та Давнього Риму: (натурфілософія; софісти; Сократ; Платон; Аристотель; стоїцизм; еkleктицизм; епікуреїзм; неоплатонізм).

Етична думка Середньовіччя та епохи Відродження: (Августин Блаженний, Фома Аквінський, Франческо Петрарка, Піко делла Мірандола, Нікколо Макіавеллі).

Етичні вчення Нового часу (Томас Гоббс, Бенедикт Спіноза, Жан-Жак Руссо, Дені Дідро, Клод Адріан Гельвецій, Іммануїл Кант).

Західна етична думка ХХ ст. (марксизм, екзистенціалізм, прагматизм, неотомізм, психоаналіз).

Тема 4. Зародження і розвиток етичної думки в Україні

Передумови зародження етичної думки на українських теренах. Засади етики Києворуської доби: “Повість минулих літ”, “Слово про закон і благодать” Іларіона, “Ізборники Святослава”, “Повчання Володимира Мономаха”.

Специфіка розвитку Етичної думки України XVI – XVIII ст. Особливості козацької етики XV – XVII ст.

Шляхи становлення етики як науки в Україні: Григорій Сковорода, Тарас Шевченко, Іван Франко, Михайло Драгоманов.

Українська етична думка у 20-на початку 21ст.

Тема 5. Основні категорії етики

Моральна вимога. Моральні чесноти і вади. Моральний ідеал. Моральний вибір. Моральний конфлікт.

Добро і зло як провідні поняття моральної свідомості й категорії етики.

Сенс життя і щастя людини.

Свобода та необхідність.

Обов’язок як сукупність моральних зобов’язань людини перед суспільством. Відповідальність. Совість.

Честь і гідність як показники моральної цінності людини.

Моральний досвід: задоволення, користь, добродійність, милосердя, справедливість як загальне співвідношення цінностей і конкретний розподіл їх між суб’єктами. Принципи справедливості Дж. Ролза.

Тема 6. Проблема прогресу моралі

Сутність і концепції прогресу моралі (оптимістичні, песимістичні та індіферентні).

Основні віхи прогресу моралі: відмова від канібалізму; упорядкування статевого стосунку; визнання представників інших родів і племен за повноцінних людей (крім того різних народів і націй); визнання повноцінності культур усіх народів і права кожного народу на свою національну культуру; визнання свободи совісті; відмова від рабства, кріпосництва, інквізиції; захист тваринного і рослинного світу від винищення; заборона війн, страти людей.

Моральні аспекти проблеми сучасного суспільства: голоду, злиденності, неграмотності, демографічних криз, суперечності між багатими і бідними країнами, збереження довкілля тощо.

Особливості моралі майбутнього.

Розділ 2. Прикладна етика

Тема 1. Моральна цінність товаришності, дружби, любові та шлюбно-сімейних стосунків

Товаришність, дружба і любов як мірило гуманності, людяності, як типи спілкування, види міжособистісних стосунків, специфічні емоційно-почуттєві й морально-естетичні стани, моральні цінності людини, що стають основою шлюбу і стосунків у сім’ї.

Тема 2. Моральна культура спілкування та етикет

Сутність, зміст і типи спілкування, моральні принципи спілкування.

Суперечності і конфлікти у спілкуванні, шляхи їх подолання.

Значення моральної культури спілкування як показника моральної культури особистості.

Етикет. Значення етикету як основи морально-естетичної культури спілкування. Його походження, розвиток, основні види, принципи і вимоги.

Етикет знайомства.

Правила поведінки в клубах: клуб, фітнес-клуб, басейн, корт, боулінг.

Правила поведінки в особливих випадках. Влаштування на роботу.

Тема 3. Прикладна і професійна етика. Професійна етика вчителя

Поняття і зміст прикладної етики. Суть “відкритих моральних проблем”. Рівень розвитку прикладної етики.

Поняття, умови виникнення й призначення професійної етики, її основні функції і завдання.

Основні види професійної етики.

Основні засади професійної етики вчителя як обов’язкової складової загальної підготовки майбутнього фахівця.

Тема 4. Етичний аспект взаємодії людини з довкіллям

Поняття, зміст і значення екологічної етики. Стосунки людини і природи: історичний аналіз.

Біоетика, вегетаріанство, вівісекція.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	СРС		л	п	лаб.	інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1/Модуль 1. Етика як філософська дисципліна: предмет, етапи розвитку, основні категорії												
Тема 1. Предмет і завдання етики	4	2				2	6	2				3
Тема 2. Сутність, специфіка і функції моралі. Походження і історичні типи моралі	8	2	2			4	2	4				4
Тема 3. Головні етапи розвитку етичної думки	18	2	2				4					4
Тема 4. Зародження і	4					4	6					6

розвиток етичної думки в Україні												
Тема 5. Основні категорії етики	14	2	6			6	4		2			2
Тема 6. Проблема прогресу моралі	4					4	4					4
Контрольна робота	14	2				12	2					2
Разом за Розділом 1	50	10	10			30	28	4	2			22
Розділ 2/Модуль 2. Прикладна етика												
Тема 1. Моральна цінність товарищескості, дружби, любові та шлюбно-сімейних стосунків	4	2				2	8					6
Тема 2. Моральна культура спілкування та етикет	6	0	2			4	8					6
Тема 3. Прикладна і професійна етика. Професійна етика вчителя	10	2	2			6	10					10
Тема 4. Етичний аспект взаємодії людини з довкіллям	8	2	2			4	16		2			16
Контрольна робота	12	2				10	22					22
Разом за Розділом 2	40	8	6			26	62		2			60
Усього годин	90	18	16	-	-	56	90	4	4	-	-	82
ІНДЗ												
ІНДЗ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	90	18	16			56	90	4	4			82

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і завдання етики	2

2	Сутність, специфіка і функції моралі. Походження і історичні типи моралі	2
3	Головні етапи розвитку етичної думки	2
4	Зародження і розвиток етичної думки в Україні	2
5	Основні категорії етики	2
6	Проблема прогресу моралі	0
7	Контрольна робота 1	2
8	Моральна цінність товарищескості, дружби, любові та шлюбно-сімейних стосунків	2
9	Моральна культура спілкування та етикет	2
10	Прикладна і професійна етика. Професійна етика вчителя	2
11	Етичний аспект взаємодії людини з довкіллям	2
12	Контрольна робота 2	2
	Разом	18

4.1.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і завдання етики	2
2	Сутність, специфіка і функції моралі. Походження і історичні типи моралі	2
	Разом	4

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

4.2.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і завдання етики	0
2	Сутність, специфіка і функції моралі. Походження і історичні типи моралі	2
3	Головні етапи розвитку етичної думки	2
4	Зародження і розвиток етичної думки в Україні	0
5	Основні категорії етики	6
6	Проблема прогресу моралі	2
7	Моральна цінність товарищескості, дружби, любові та шлюбно-сімейних стосунків	0
8	Моральна культура спілкування та етикет	2
9	Прикладна і професійна етика. Професійна етика вчителя	0
10	Етичний аспект взаємодії людини з довкіллям	2
	Разом	16

4.2.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин

1	Основні категорії етики	2
2	Етичний аспект взаємодії людини з довкіллям	2
	Разом	4

4.3. Теми лабораторних занять

4.3.1 денна форма навчання

Не передбачено.

4.3.2 заочна форма навчання

Не передбачено.

4.4. Завдання для самостійної роботи

4.4.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і завдання етики	5
2	Сутність, специфіка і функції моралі. Походження і історичні типи моралі	5
3	Головні етапи розвитку етичної думки	5
4	Зародження і розвиток етичної думки в Україні	5
5	Основні категорії етики	5
6	Проблема прогресу моралі	5
7	Контрольна робота 1	5
8	Моральна цінність товарищескості, дружби, любові та шлюбно-сімейних стосунків	5
9	Моральна культура спілкування та етикет	5
10	Прикладна і професійна етика. Професійна етика вчителя	5
11	Етичний аспект взаємодії людини з довкіллям	1
12	Контрольна робота 2	6
	Разом	56

4.4.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і завдання етики	5
2	Сутність, специфіка і функції моралі. Походження і історичні типи моралі	5
3	Головні етапи розвитку етичної думки	5
4	Зародження і розвиток етичної думки в Україні	5
5	Основні категорії етики	10
6	Проблема прогресу моралі	5
7	Контрольна робота 1	20
8	Моральна цінність товарищескості, дружби, любові та шлюбно-сімейних стосунків	5
9	Моральна культура спілкування та етикет	5
10	Прикладна і професійна етика. Професійна етика вчителя	5

11	Етичний аспект взаємодії людини з довкіллям	2
12	Контрольна робота 2	10
	Разом	82

4.5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Не передбачено.

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни Етика передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп'ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань тощо).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проектно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

- 1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:
 - словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція).
- 2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:
 - метод проблемного викладу матеріалу;
 - моделювання життєвих ситуацій;
 - метод опори на життєвий досвід;
 - навчальної дискусії.
- 3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:
 - усного контролю;
 - письмового контролю;
 - самоконтролю та взаємоконтролю;
 - рецензування відповідей.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти.

Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

При оцінці знань студентів *враховується наступне:*

- застосування системного підходу: вміння бачити місце питання, що розглядається, як в структурі теми, так і в структурі курсу в цілому;
- правильність та повнота розкриття питання, вміння чітко, логічно, систематизовано викласти матеріал;

- рівень осмислення навчального матеріалу, повнота розкриття змісту понять, характеру закономірних зв'язків та залежностей між явищами, які вони відображають, точність застосування наукових термінів;

- рівень виявлення аналітичних вмінь, вмінь обґрунтувати основні положення викладеного матеріалу, демонструючи навички наукового узагальнення проблеми та вміння зробити достатньо мотивовані висновки;

- вільне володіння матеріалом – маєтєся на увазі як вміння зробити його повний або концентрований виклад так і вміння використовувати матеріал у новій навчальній ситуації, знання основних концепцій проблеми, яка розглядається, вміння мотивовано викласти власну точку зору;

- вміння бачити прикладний аспект (практичне застосування) знань, що висвітлюються;

- використання додаткової літератури;

- культура мовлення.

Відповідь студента на семінарі під час розгляду питань плану за кожен окрему тему оцінюється за *шестибальною шкалою*.

6 балів студент отримує, якщо у його відповіді:

- зазначено і простежується розуміння місця питання, що розглядається, як в структурі теми, так і в структурі курсу в цілому;

- правильно і повно розкрито зміст матеріалу в обсязі програми, відповідь має чіткий, логічний та послідовний характер;

- повністю розкрито зміст понять, точно використано наукові терміни;

- відповідь насичена глибокими та розгорнутими судженнями;

- зроблено аргументовані висновки;

- студент демонструє творче застосування знань при переформатуванні запитання;

- у відповіді майже не трапляються мовленнєві помилки.

4 бали студент отримує, якщо у його відповіді:

- зазначено і простежується розуміння місця питання, що розглядається, як в структурі теми, так і в структурі курсу в цілому;

- майже повно розкрито основний зміст матеріалу, відповідь структурована, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу;

- надано правильне визначення понять і чітко використано наукові терміни;

- недостатньо виваженою та аргументованою є доказова база, недостатньо мотивовані висновки;

- студент вільно оперує знаннями, може застосовувати їх у новій навчальній ситуації;

- у відповіді трапляються окремі мовленнєві помилки.

2 бали студент отримує, якщо у його відповіді:

- зміст навчального матеріалу викладено неповно, фрагментарно, відповідь має недостатньо стійкий (студент відповідав невпевнено) та послідовний характер;

- допущено певні помилки й неточності у використанні наукової термінології та визначенні понять;

- відповідь має формальний та переважно репродуктивний характер, висновки не аргументовані та не охоплюють всього змісту викладеного матеріалу;

– у новій навчальній ситуації студент використовує лише окремі знання вивченого матеріалу;

– у відповіді наявні фактичні та мовленнєві помилки.

За “незадовільну” відповідь студента бали не нараховуються. Це трапляється у випадку, якщо:

– студент неспроможний відтворити зміст навчального матеріалу у певній послідовності, у відповіді окремі фрагменти знань перемежуються з розрізненими фактами та загальними фразами;

– допущено грубі помилки при визначенні понять та використанні термінології;

– викладений матеріал не узагальнено, висновки не сформульовано;

– у відповіді наявні грубі фактичні та мовленнєві помилки.

Крім цього, за такі види активності на семінарському занятті, як доповнення; змістовне, проблемне питання доповідачеві; участь у дискусії, обговоренні проблеми тощо студенту нараховуються бали у кожному випадку.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

1. Етимологічне значення терміну “етика”.
2. Внесок Аристотеля у становлення етики як науки.
3. Предмет, завдання і структура етики.
4. Взаємозв’язок етики з іншими науками.
5. Поняття моралі.
6. Дві форми моралі.
7. Структура моралі. Моральна свідомість і моральна практика.
8. Основні концепції виникнення моралі.
9. Передумови виникнення моралі.
10. Обряди і звичаї родоплемінного суспільства.
11. Система моралі Давнього Сходу.
12. Мораль і звичаї античності.
13. Станово-корпоративна мораль Середньовіччя.
14. Мораль епохи Відродження.
15. Мораль Буржуазного суспільства.
16. Комуністична мораль.
17. Основні тенденції розвитку моралі у сучасній цивілізації.
18. Етичні системи давнього сходу.
19. Філософські погляди на мораль Давньої Греції та Давнього Риму.
20. Етична думка Середньовіччя та епохи Відродження.
21. Етичні вчення Нового часу.
22. Західна етична думка ХХ ст.
23. Передумови зародження етичної думки на українських теренах.
24. Засади етики Києворуської доби.
25. Специфіка розвитку Етичної думки України XVI – XVIII ст.
26. Особливості козацької етики XV – XVII ст.
27. Шляхи становлення етики як науки в Україні.

28. Українська етична думка у 20-на початку 21 ст.
29. Моральна вимога.
30. Моральні чесноти і вади.
31. Моральний ідеал.
32. Моральний вибір.
33. Моральний конфлікт.
34. Добро і зло як провідні поняття моральної свідомості та категорії етики.
35. Сенс життя і щастя людини.
36. Свобода та необхідність.
37. Обов'язок.
38. Відповідальність.
39. Свіість.
40. Честь і гідність.
41. Задоволення і користь.
42. Добродійність і милосердя.
43. Справедливість. Принципи справедливості Дж. Ролза.
44. Сутність і концепції прогресу моралі.
45. Основні віхи прогресу моралі.
46. Моральні аспекти проблеми сучасного суспільства.
47. Особливості моралі майбутнього.
48. Поняття товарищкості, дружби та любові.
49. Товарищкість, дружба і любов як мірило гуманності, людяності.
50. Товарищкість, дружба і любов як типи спілкування і види міжособистісних стосунків.
51. Товарищкість, дружба і любов як специфічні емоційно-почуттєві й морально-естетичні стани.
52. Товарищкість, дружба і любов як моральні цінності людини, що стають основою шлюбу і стосунків у сім'ї.
53. Сутність, зміст і типи спілкування, моральні принципи спілкування.
54. Суперечності і конфлікти у спілкуванні, шляхи їх подолання.
55. Значення моральної культури спілкування як показника моральної культури особистості.
56. Поняття етикету. Значення етикету як основи морально-естетичної культури спілкування. Принципи і вимоги етикету.
57. Походження і розвиток етикету.
58. Основні види етикету.
59. Етикет знайомства.
60. Правила поведінки в клубах.
61. Правила поведінки в особливих випадках. Влаштування на роботу.
62. Поняття і зміст прикладної етики.
63. Суть "відкритих моральних проблем". Рівень розвитку прикладної етики.
64. Поняття, умови виникнення й призначення професійної етики, її основні функції і завдання.
65. Основні види професійної етики.
66. Поняття, зміст і значення екологічної етики.
67. Стосунки людини і природи: історичний аналіз.

68. Біоетика: походження і основна проблематика.

69. Вегетаріанство

70. Вівісекція.

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Поточний контроль, самостійна робота											Сума	
Розділ 1					Розділ 2					Контрольна робота		СР
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
-	6	6	-	3x6	-	-	6	-	6	2x14	30	100

T1, T2 ... T10 – теми розділів;

СР – самостійна робота.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	незараховано
35-59	незадовільно	
1-34	незадовільно	

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна

1. Блощинська В.А. Етика. Практикум: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 248 с.
2. Вознюк Н.М. Етика: навч. посібник / Н.М. Вознюк. К.: Центр учб. лри, 2013. – 212 с.
3. Етика ділового спілкування: / за редакцією Т.Б. Гриценко, Т.Д. Іщенко, Т.Ф. Мельничук / Навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 344 с.
4. Етика: Навч. посіб. / В.О. Лозовой, М.І. Панов, О.А. Стасевська та ін.; За ред. проф. В.О. Лозового. К.: Юрінком Інтер, 2005. 224 с.
5. Малахов В. Етика: Курс лекцій: Навч. посібник. 4-те вид. К.: Либідь, 2009. 383 с.
6. Малахов В.А. Етика спілкування: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 2006. 386 с.
7. Нападиста В.Г. Історія етики в Україні; Друга половина ХІХ – початок ХХ ст.: Навчальний посібник. К.: Либідь, 2004. 240 с.
8. Прикладна етика. Навчальний посібник. / Аболіна Т.Г., Нападиста В.Г., Рихліцька О.Д та ін., за заг. ред. Панченко В. І. К.: “Центр учбової літератури”, 2012. 392 с.

9. Професійна та корпоративна етика: навч. посіб. / за ред., В.І. Панченко. К.: 2019 ВПЦ “Київський університет”, 2019.
10. Тофтул М.Г. Етика: Навчальний посібник. К.: Видавничий центр „Академія”, 2011. 440 с.
11. Чмут Т.К., Чайка Г.Л. Етика ділового спілкування: Навчальний посібник. К.: Знання, 2007. 336 с.
12. Шеломенцев В.М. Етикет і сучасна культура спілкування. К.: Лібра, 2003. 424 с.

Допоміжна

1. Айраксинен Т. Щастя. Відверте і чітке бачення щастя і того, чому його немає. Львів, 2017. 208 с.
2. Апель К.-О. Дискурс і відповідальність: проблема переходу до пост конвенціональної моралі. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2009. 430 с.
3. Арендт Х. Банальність зла. Суд над Айхманом в Єрусалимі. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2013. 367 с.
4. Аріелі Ден. Чесно про (не)чесність. Львів: Видавництво Старого Лева, 2019. 288 с.
5. Бадью А. Етика. Нарис про розуміння зла. К.: Комубук, 2016. 192 с.
6. Бауман З., Донскіс Л. Моральна сліпота. Втрата чутливості у плінній сучасності. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2014. 280 с.
7. Біблер В. Моральність. Культура. Сучасність. Біблер В. Культура. Діалог культур. К.: Дух і Літера, 2018. С.95-158.
8. Етос і мораль у сучасному світі. К.: Вид. ПАРАПАН, 2004. 200 с.
9. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації. К.: Лібра, 2001. 400 с.
10. Куннас Т. Зло. Розкриття сутності зла у літературі і мистецтві. Л., 2015. 288 с.
11. Малахов В.А., Мулярчук Є.І., Жулай В.Д., Савельєва М.Ю. Цивілізаційні виміри моральності: Зміна парадигм / НАН України, Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди. К.: Наукова думка, 2007. 676 с.
12. Москаленко В.Ф., Попов М.В. Біоетика: філософсько-методологічні та соціально-медичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2005. 338 с.
13. Онфре М. Сила життя. Гедоністичний маніфест. К.: Ніка-Центр, 2016. 192 с.
14. Ортега-і-Гассет Х. Вибрані твори / Перекл. з іспанської В.Буггардта, В.Сахна, О.Товстенко. К.: Основи, 1994. 420 с.
15. Повна енциклопедія етикету. Донецьк: Глорія Трейд, 2010. 384 с.
16. Попович М. Філософія свободи. Х.: “Фоліо”, 2018. 524 с.
17. Ренч Т. Конституція моральності: Трансцендентальна антропологія і практична філософія. К.: Дух і Літера, 2010. 348 с.
18. Рікер П. Право і справедливість. К.: Дух і Літера, 2002. 196 с.
19. Роулз Дж. Теорія справедливості. К.: Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2001. 822 с.
20. Свендсен Ларс Фр. Г. Філософія свободи. Л.: Вид-во Анетти Антоненко; К.: Ніка-Центр, 2016. 335 с.

21. Тейлор Ч. Етика автентичності. К.: Дух і Літера, 2002. 128 с.
22. Філіппова І. Етикет – це легко. К.: “Видавничий дім “САМ”, 2019. 240 с.
23. Фромм Е. Втеча від свободи. Х.: КСД, 2019. 288с.
24. Фромм Е. Мистецтво любові. Харків, 2017. 192 с.

5.2. Методичне забезпечення

-

5.3. Інформаційні ресурси (перелік інформаційних ресурсів)

1. Бібліотека гуманітарних текстів “Аудиторіум” – <http://www.auditorium.ru>
2. Бібліотека гуманітарного Інтернет-університету – <http://www.i-u.ru/biblio>
3. Відкрита електронна бібліотека – <http://orel.rsl.ru>
4. Бібліотека “Золота філософія” – <http://philosophy.allru.net>
5. Електронна бібліотека з філософії – <http://filosof.historic.ru>
6. Електронна гуманітарна бібліотека – <http://www.gumfak.ru/>
7. Портал “Філософія online” – <http://phenomen.ru>
8. Сайт Інституту філософії НАН України ім. Г.С. Сковороди – <http://filosof.com.ua>
9. Філософський портал – <http://www.philosophy.ru>
10. Філософська енциклопедія – <http://terme.ru>
12. Stanford Encyclopedia of Philosophy – <http://plato.stanford.edu>
13. The Internet Encyclopedia of Philosophy (IEP) – <http://www.iep.utm>

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Про наукову і науково-технічну діяльність”, “Про авторське право і суміжні права”, “Про видавничу справу”, з урахуванням норм Положення “Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноросійському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка” (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).